

Як часто звертаються учні до шкільного психолога, щоб отримати консультацію, пораду? Який їхній вік? Що їх насправді хвилює нині?

Не раз можна почути: «Що робить психолог у школі?». Вважаю, основне наше завдання: допомогти учням дізнатися про себе більше.

Психологи накопили чималий практичний досвід у формуванні важливих рис учня, майбутнього громадянина України, у розвитку соціальної компетенції, підвищенні психологічної культури, усвідомленні свого місця серед людей, виробленні навичок рефлексії, конструктивного вирішення проблем. Саме цей досвід активно впроваджується в повсякденний навчально-виховний процес школи.

Головним завданням діяльності психолога у школі є забезпечення нормального процесу психічного становлення дитини, тому психологічна робота організована насамперед відповідно до інтересів самого учня. Ми розвиваємо його особистість, орієнтуючись на положення гуманістичної педагогіки і психології про особистісно-рівноправний характер взаємодії між дитиною та дорослим, право кожної дитини на самовизначення. Адже коли вчитель оцінює особистість учня, спираючись тільки на власний досвід та інтуїцію, без достатньої кількості інформації, це може заважати виявленню справжніх причин труднощів у навчанні і вихованні, виникненню комунікативних проблем. Тому психологічне вивчення індивідуальних особливостей кожного учня є важливим завданням, для вирішення якого використовуються різноманітні методи психологічного обстеження. Звичайно, психологічна робота з дітьми різного віку має інший зміст.

Діяльність психолога організована таким чином, що враховуються можливості і резерви учня на кожному віковому етапі, у всіх ланках (початковій, середній, старшій школі).

Основною метою роботи психолога у початковій школі є:

- о створення умов для розвитку пізнавальних можливостей і формування пізнавальних інтересів;
- о формування позитивного психологічного клімату учнівського середовища як основи формування позитивного „Я”- образу та самосприйняття учня;
- о забезпечення гармонійного співвідношення між вимогами до інтелектуальних і навчальних умінь молодшого школяра і його психофізіологічними можливостями;
- о виявлення варіантів шкільної та сімейної дезадаптації, причин неуспішності тощо.

Молодші школярі проходять первинне психологічне діагностування загального рівня розумового і вольового розвитку з метою індивідуалізації процесу навчання. Психолог протягом цього періоду постійно спостерігає за навчальною діяльністю, поведінкою, спілкуванням тощо; консультує дорослих з проблем розвитку дитини у молодшому шкільному віці; розкажує, як запобігти неврологічним перевантаженням, як досягти порозуміння між батьками і дітьми.

Основною метою роботи психолога у середній школі є:

- о формування абстрактно-логічного, теоретичного мислення як основи для подальшого розвитку свідомості, самопізнання;
- о розвиток вольової сфери учнів як основи мимовільної саморегуляції;
- о вивчення навчальних мотивів, інтересів, здібностей, рівня досягнень та самооцінки;
- о особливості формування статево рольової ідентифікації, соціометричного статусу учня.

Саме в цей період здійснюється до профільна підготовка – це допомога учням у виборі профільних напрямів навчання та широкої сфери майбутньої професійної діяльності. Ефективність до профільної підготовки залежить від рівня навчальних досягнень учнів та усвідомлення своїх інтересів при виборі профілю навчання. Психолог повинен орієнтуватись на перспективи і інтереси дитини, прогнозувати її самовизначення у виборі профільних предметів. Цей вибір має бути цілеспрямованим, доцільним, відповідати бажанням та інтересам учня, його нахилам, здібностям, які виявляються у процесі психологічного діагностування та індивідуального консультування учнів та батьків. Від успішності вибору спеціальності значною мірою залежить ефективність і результативність подальшого навчального процесу.

Вивчення особливостей розвитку мислення, уваги, пам'яті та пізнавальної сфери сприяє індивідуалізації роботи з учнями, дає змогу порадити, як краще організувати навчальну роботу, охопити великий обсяг інформації.

Психолог також вивчає рівень розвитку класного колективу, особливості його становлення, структуру стосунків, виявляє лідерів, надає психологічну допомогу тим учням, які поки ще не почуваються у колективі емоційно комфортно. Саме ця інформація психолога допомагає педагогам будувати стратегію роботи з певним класом.

Основною метою роботи психолога у старшій школі є:

- о створення умов для формування психічно зрілої особистості з розвинутим самоусвідомленням як основи для дальшого життєвого та професійного самовизначення;
- о забезпечення умов для розвитку рефлексивної свідомості і позитивної „Я”-концепції;
- о вивчення рівня самосвідомості, інтелектуального рівня, сформованості професійних планів на майбутнє;
- о особливості функціонування захисних механізмів.

Емоційний стан учня, його спроможність долати труднощі, ставити цілі та реалізовувати їх, відчуття успіху є важливим напрямом як психодіагностичної, так і корекційної роботи психолога. Суттєву увагу ми звертаємо також на формування тендерної рівноправності та специфіку окремих професій, які тією чи іншою мірою залежать від статі людини.

Психолог застосовує різноманітні форми психологічної роботи: індивідуальні консультації, рольові ігри, казкотерапію, психокорекційні тренінги. Це дозволяє ефективніше допомагати учням у вирішенні їхніх проблем, налагодженні стосунків між собою, батьками та вчителями.

Психолог має прагнути до реалізації гуманних взаємин в учнівському колективі, до взаємоповаги, порозуміння, розвитку особистості кожного учасника навчально-виховного процесу школи.

Хочу також зазначити: психолог працює для людей. Якщо мене чекають, якщо я комусь потрібна, якщо за час роботи я допомогла хоча б кільком учням, то вважаю, що живу не дарма. Психологи – не чарівники, не всесильні. Вони люди, такі самі, як і решта на цій планеті. Тому психолог, на жаль, не може вирішити всіх проблем учня або того, хто звернувся по допомогу. І річ не в тому, що бракує знань чи досвіду. Багато чого залежить і від самої людини. Якщо вона готова змінювати щось у собі на краще, якщо докладатиме максимум зусиль для досягнення бажаної мети – тоді й консультація чи психологічна допомога будуть корисними і плідними. Багато чого залежить і від середовища, в якому

живе учень. Адже будь-яка психологічна бесіда, тренінг, заняття буде марним, якщо дитина прийде додому, а там усе навпаки.

І все ж: психолог повинен нести добре, мудре, позитивне, сіяти в душах дітей зерна любові та добра